

KUTSESTANDARD

Puittaimede spetsialist, tase 5

Kutsestandard on dokument, milles kirjeldatakse tööd ning töö edukaks tegemiseks vajalike oskuste, teadmiste ja hoiakute kogumit ehk kompetentsusnõudeid. Kutsestandardeid kasutatakse õppekavade koostamiseks ja kutse andmiseks.

Kutsenimetus	Eesti kvalifikatsiooniraamistiku (EKR) tase
Puittaimede spetsialist, tase 5	5

A-osa KUTSEKIRJELDUS

A.1 Töö kirjeldus Puittaimede spetsialist, tase 5 annab erialast nõu, hindab puittaimede seisundit ja väärtust, koostab eksperthinnanguid ja teeb järelevalvet istutustööde, puuhooldustööde ning ehitusobjektidel puude kaitsemeetmete rakendamise üle. Puittaimede spetsialist töötab iseseisvalt, vajadusel kaasab teiste erialade spetsialiste. Ta osaleb erinevate meeskondade töös ning vajaduse korral moodustab ja juhib neid. Puittaimede spetsialisti töö eeldab suhtlemist klientide ning huvigruppidega. Puittaimede spetsialisti töökeskkond on mitmekesine ja vaheldusrikas. Andmete kogumine ja vaatlused toimuvad välitingimustes, andmete töötlemine, tõlgendamine ja dokumenteerimine eeldab tööd siseruumides. Töövahenditeks on erinevad töö- ja mõõteriistad, nt binokkel, luup, sond, kõrgusmõõtja, talmeeter, klupp, juurdekasvupuur, GPS-seadmed, arvuti ning mitmed elektroonilised mõõteriistad ning joonestustarkvara. Kutsealas on veel arborist, tase 4 kutse, lähedane kutse on raietööline, tase 2 kutse. Arborist tegeleb puude istutamise ja hooldamisega kogu nende elukaare jooksul. Raietööline, tase 2 teeb raietöid etteantud tööülesande järgi.
A.2 Tööosad A.2.1 Üksikpuude seisundi ja puude rühmade hindamine A.2.2 Puistute hindamine A.2.3 Kasvukohatüüpide hindamine A.2.4 Erialase nõu andmine A.2.5 Järelevalve tegemine A.2.6 Puuhooldustööde korraldamine A.2.7 Ekspertarvamuste ja -hinnangute koostamine
A.3 Kutsealane ettevalmistus Puittaimede spetsialistina töötavad üldjuhul inimesed, kellel on erialane kutseharidus või erialane töökogemus (vt ka B.1).
A.4 Enamlevinud ametinimetused Puittaimede spetsialist, meisterarborist, puittaimede hindaja, dendroloog.
A.5 Reguleerimised kutsealal tegutsemiseks Kohalikel omavalitsustel on õigus oma haldusalal kehtestada puittaimede spetsialisti töö teostajatele kutsetunnistuse nõue.

A.6 Tulevikuoskused

Teave oskuste ja trendide kohta, mille tähtsus valdkonnas kasvab

Järjest olulisemaks muutub kliimamuutuste mõju arvestamine puittaimeliikide valikul ja majandamisel, samuti jätkusuutlikkusega arvestamine (nt sademevete kasutamine puittaimede veemajanduse parandamisel) ning elupaikade ja bioloogilise mitmekesisuse hoidmine ja suurendamine.

Kasvava tähtsusega on kommunikatsioonioskused (sh teabe esitamise oskused, suhete loomise ja hoidmise oskused, tagasiside vastuvõtmise oskused) ning uute tehnoloogiate kasutamine oma töös (nt droonid).

B-osa KOMPETENTSUSNÕUDED

B.1 Kutse struktuur

Puittaimede spetsialist, tase 5 kutsestandard koosneb üldoskustest ja kompetentsidest. Kutse taotlemisel tuleb tõendada üldoskused B.2, kohustuslikud kompetentsid B.3.1-B.3.7 ning kutset läbiv kompetents B.3.8.

Kvalifikatsiooninõuded haridusele ja töökogemusele

Nõuded kutse taotlemisel

Töömaailma taotlejale

1. Vähemalt 3-aastane erialane töökogemus või erialane kutseharidus

Kutseõppe lõpetajale

1. Täies mahus läbitud vastava eriala tasemeõppe õppekava

Nõuded kutse taastõendamisel

1. Sama taseme kehtiv või mitte rohkem kui 1 aasta tagasi kehtivuse kaotanud kutse

2. Vähemalt 3-aastane erialane töökogemus vahetult enne taastõendamist

3. Läbitud täienduskoolitused vähemalt 40 akadeemilise tunni ulatuses taastõendamisele eelneva 5 aasta jooksul

Kutse andmise korraldus on reguleeritud arboristi kutsete kutse andmise korras.

B.2 Puittaimede spetsialist, tase 5 üldoskused

1. Juhindub oma töös ja kutsealases tegevuses üldtunnustatud ja tööalastest eetikanõuetest (vt lisa 1); arvestab ka teiste kutsevaldkondade spetsialistide käitumise aluseks olevate heade tavadegea.
2. Järgib tööd tehes asjakohaseid juhiseid, nõudeid, eeskirju, õigusakte, standardeid jmt.
3. Järgib oma tegevuses keskkonnakaitsega seotud eeskirju, standardeid, juhiseid, seadusi ja tavaid.
4. Kasutab oma tegevuses enda ja teiste tervist säästvaid tööviise ning järgib ohutusnõudeid.
5. Planeerib ja koordineerib ise oma tegevust, paneb paika ajakava ning peab kinni kokkulepitud tööplaanist ja tähtaegadest.
6. Seostab oma tegevust võimalike tagajärgedega ning on valmis ja võimeline tulemustest aru andma.
7. Suhtleb, vahetab teavet, peab nõu ja teeb koostööd isikute ja isikute rühmadega, et leida ühine mõistmine, leppida vajaduse korral kokku kompromissides ja tagada töö maksimaalne tõhusus.
8. Teeb ühiste eesmärkide nimel tõhusat koostööd, mõistes oma ja kolleegide rolli meeskonnas ning käitudes usaldusväärselt ja koostööd soodustavalt.
9. Säilitab teistega suheldes hea kontakti, väljendab end arusaadavalt ja arvestab suhtluspartneri vajadustega.
10. Kasutab oma valdkonnas kokkulepitud oskuskeele mõisteid ja termineid.
11. Mõistab võõrkeelset erialateksti, sh peamisi termineid, ning on võimeline suhtlema tasemel A2 (vt lisa 2).
12. Kasutab infotehnoloogilisi vahendeid iseseisva kasutaja tasemel (vt lisa 3).

B.3 Kompetentsid

KOHUSTUSLIKUD KOMPETENTSID

B.3.1 Üksikpuude- ja põõsaste ning nende rühmade hindamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Kontrollib maa-ala plaani vastavust reaalsele olukorrale, mittevastavuse korral juhib tellija tähelepanu ebatäpsustele; kasutab maa-ala plaani välitööde teostamisel ja hindamisaruande koostamisel. 2. Hindab asjakohaseid meetodikaid kasutades puittaimede dendrooloogilist, ökoloogilist, ajaloolis-kultuurilist, sotsiaalset, rahalist jm väärtust. 3. Hindab puittaimede seisundit, kasutades asjakohaseid uurimismeetodeid ja abivahendeid arvestades erinevate tegurite mõju nende elujõule, füsioloogiale ning seisukindlusele; kaasab vajadusel erialaspetsialiste. 4. Määrab asendusistutuse mahu tuginedes asjakohastele õigusaktidele. 5. Vormistab välitööde põhjal hindamisaruande kasutades asjakohaseid joonestusprogramme, esitab ettepanekuid puittaimede seisukorra ja kasvukeskkonna parandamiseks ning kaitsealuste liikide säilitamiseks või ümberasustamiseks; tugineb puittaimede majandamisotsuste vastuvõtmisel tehtud uuringute ja mõõtmiste tulemustele; kaasab vajaduse korral erialaspetsialiste.	
B.3.2 Puistute hindamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Kontrollib maa-ala plaani vastavust reaalsele olukorrale; kasutab maa-ala plaani välitööde teostamisel ja hindamisaruande koostamisel. 2. Kasutab hindamisel Metsaregistri andmeid või eraldab vajadusel plaanil metsaeraldised, kasutades nt Maa-ameti ortofotot. 3. Määrab puistute takseertunnuseid, nagu nt liigiline koosseis, enamuspuuliikide kõrgus, keskmine diameeter, vanus ja kasvukohatüüp. 4. Hindab puistute tervislikku seisundit ning ökoloogilist, ajaloolis-kultuurilist, sotsiaalset väärtust, kasutades asjakohast meetodikat. 5. Vormistab välitööde põhjal hindamisaruande, esitab ettepanekuid puistu majandamiseks tuginedes tehtud uuringute ja mõõtmiste tulemustele kasutades asjakohaseid joonestusprogramme; vajaduse korral kaasab erialaspetsialiste.	
B.3.3 Kasvukoha tüüpide hindamine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Kontrollib maa-ala plaani vastavust reaalsele olukorrale; kasutab maa-ala plaani välitööde teostamisel ja hindamisaruande koostamisel. 2. Kasutab hindamisel mullastiku kaarti ja Metsaregistri andmeid või eraldab vajadusel plaanil kasvukohatüübid kasutades asjakohaseid geodeetilisi alusplaanid või Maa-ameti ortofotot. 3. Määrab kasvukohatüüpide indikaatorliigid ja sellest lähtuvalt kasvukohatüübi. 4. Määrab vajadusel kaitstavad ja /või invasiivsed liigid ning annab soovitusel nende kaitse korraldamiseks, ümberasustamiseks või tõrjeks. 5. Hindab kasvukohatüübi liigilise koosseisu vastavust „Eesti taimkatte kasvukohatüüpide klassifikatsioonile“ ning ökoloogilist, ajaloolis-kultuurilist, sotsiaalset väärtust kasutades asjakohast meetodikat. 6. Vormistab välitööde põhjal hindamisaruande, esitab ettepanekuid kasvukohatüübi majandamiseks, tuginedes tehtud uuringute tulemustele kasutades asjakohaseid joonestusprogramme; vajaduse korral kaasab erialaspetsialiste.	
B.3.4 Erialase nõu andmine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Annab nõu puittaimede majandamisel lähtudes mh puude väärtusest, seisundist ja liigilistest iseärasustest. 2. Annab nõu haljastusprojektide ja puittaimede hoolduskavade koostamise ning objektide rajamisega seotud küsimustes. 3. Annab nõu istutustööde ja puuhooldustööde hanketingimuste seadmisel, pakkumiste koostamisel. 4. Annab nõu puude ehitusaegse kaitse ja erihooldustöödega seotud küsimustes.	
B.3.5 Järelevalve tegemine	EKR tase 5
Tegevusnäitajad 1. Teeb haljastus- ja ehitusobjektide rajamisel järelevalvet istutustööde kvaliteedi üle lähtudes projektist ja asjakohastest õigusaktidest.	

2. Teeb lähteülesandest lähtuvalt järelevalvet puuhooldustööde üle arvestades puuliiki, vanust, bioloogiat, tervislikku seisundit, väärtust ning asjakohaseid õigusakte.
3. Teeb lähteülesandest lähtuvalt puude ehitusaegse kaitse meetmete rakendamisega seotud järelevalvet arvestades asjakohaseid õigusakte.
4. Teeb vastavalt hindamisandmetele ja hooldussoovitustele kaitsealuste liikide ümberasustamisega seotud järelevalvet.

B.3.6 Puuhooldustööde korraldamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad

1. Planeerib vastavalt lähteülesandele puuhooldustööde läbiviimise ajakava, tegevusplaani, vajalikud ressursid jm, arvestades puu bioloogiat ning puuga seotud teiste eluvormide (nt kaitsealused liigid, linnud jm) esinemist.
2. Tutvub lähteülesandega ning koostab tööga seotud kulude kalkulatsiooni ja hinnapakkumise lähtudes töö eripärast ning arvestades kehtivatest õigusaktidest tulenevaid nõudeid.
3. Koostab hanketingimused võttes aluseks projekti või lähteülesande ning kontrollides nende vastavust puittaimede kasvukoha nõuetele, seisundile jms.
4. Sõlmib tellijaga lepinguid, võtab objekte tööks vastu ja annab neid üle.
5. Dokumenteerib tehtud tööd vastavalt lepingule.
6. Lähtub klientidega suhtlemisel kliendikeskse teeninduse põhimõtetest.
7. Teavitab huvigruppe (nt kohalikud elanikud) enne tööde algust erinevatel asjakohastel viisidel (nt ettevõtte koduleht, teadetetahvlid jms), vajadusel annab huvigruppidele tööde kohta informatsiooni; valmistab ettevõtte töötajad ette huvigruppidega suhtlemiseks.
8. Veendub vajalike lubade ja kooskõlastuste olemasolus; nende puudumisel korraldab nende hankimise või hangib need arvestades kehtivatest õigusaktidest tulenevaid nõudeid.
9. Objekti juhi rollis olles planeerib koostöös töö teostajaga töövahendid ja -viisid, komplekteerib ning instrueerib meeskonna, tagab tööohutuse ja isikukaitsevahendid ning juhhib objektil töid; annab töö tellijale üle.

B.3.7 Ekspertarvamuste ja -hinnangute koostamine

EKR tase 5

Tegevusnäitajad

1. Koostab ekspertarvamusi ja -hinnanguid puittaimede seisundi ning väärtuste kohta vastavalt lähteülesandele.
2. Koostab ekspertarvamusi ja -hinnanguid istikute, istutus- ja puuhooldustööde ning järelhooldustööde kvaliteedi kohta.
3. Koostab ekspertarvamusi ja -hinnanguid puittaimede põhjustatud kahjujuhtumite korral.
4. Koostab ekspertarvamusi ja -hinnanguid puittaimedele tekitatud kahju korral.
5. Lähtub ekspertarvamuste ja -hinnangute koostamisel puu bioloogiast, asjakohastest standarditest ja meetodikatest, kehtivatest õigusaktidest jms.

KUTSET LÄBIVAD KOMPETENTSID

B.3.8 Puittaimede spetsialist, tase 5 kutset läbiv kompetents

EKR tase 5

Tegevusnäitajad

1. Kasutab erinevaid infoallikaid, sh ajaloolaseid materjale puude ja puistute ajaloolise, kultuurilise, sotsiaalse jms väärtuse hindamisel, sh hankides informatsiooni arhiividest.
2. Tunneb ja kasutab erinevaid puittaimede dendroloogilise, ökoloogilise, ajaloolis-kultuurilise, sotsiaalse, rahalise jm väärtuse hindamise meetodeid.
3. Oskab lugeda ehitus- ja haljastusprojekte, tunneb nende koostamise staadiume.
4. Kasutab erialases töös vajaminevaid erialaspetsiifilisi tarkvaralahendusi, programme ja infotehnoloogilisi töövahendeid.

Teadmised

1. puu bioloogia, puuliikide omadused, kasvukoha nõuded, ökoloogia ja arboristika põhimõtted;
2. kasvupinnased, nende liigid ja omadused, mullaparandusmeetmed;
3. puittaimede kahjurid ja haigused, nende leviku- ja paljunemisviisid ning integreeritud taimekaitse põhimõtted;
4. teadlikkus Eesti taimekooslustest ja kasvukohatüüpidest, levinumate liikide sh koosluste indikaatorliikide tundmine;

5. maastikuarhitektuuri ajaloolised stiilid, oskus kasutada neid puittaimede hindamisel ja ekspertarvamuste ja - hinnangute andmisel.

C-osa ÜLDTEAVE JA LISAD

C.1 Teave kutsestandardi koostamise ja kinnitamise kohta ning viide ametite klassifikaatorile	
1. Kutsestandardi tähis kutseregistris	16-30112023-2.2/6k
2. Kutsestandardi koostajad	Olev Abner, Tallinna Botaanikaaed Sulev Järve, Dendro SJ OÜ Marje Kask, Luua Metsanduskool Eve Viktoria Lasberg, OÜ Sõbra Lilled Robert Oetjen, Rongavana OÜ Arpo Pöld, Revatrin Grupp OÜ Kaire Zimmer, Tartu Linnavalitsus
3. Kutsestandardi kinnitaja	Metsanduse Kutsenõukogu
4. Kutsenõukogu otsuse number	32
5. Kutsenõukogu otsuse kuupäev	30.11.2023
6. Kutsestandard kehtib kuni	29.11.2028
7. Kutsestandardi versiooni number	6
8. Viide Ametite Klassifikaatorile (ISCO 08)	6210 Metsanduse jms oskustöölised
9. Viide Euroopa kvalifikatsiooniraamistikule (EQF)	5
C.2 Kutsenimetus võõrkeeles	
Inglise keeles	Dendrologist, EstQF Level 5
Inglise keeles	Tree technician; Dendrologist
C.3 Lisad	
Lisa 1 Arboristi eetikakoodeks	
Lisa 2 Keelte oskustasemete kirjeldused	
Lisa 3 Digipädevuste enesehindamisskaala	